درنگ

ساخت زیرگذر شوش دشوارتر شد

این روزها پرحاشیه ترین و خبرسازترین محوطه تاریخی کشورمان جایی نیست جز شوش باستانی و جهانی که ساخت یك زیرگذر محل مناقشه و واکنش های مختلف در آن شده؛ از یك سو مسؤولان شهر شوش اصرار به ساخت زیرگذر داشته و آن را عامل راحتی مردم این باستانشهر می دانند و از سویی مسؤولان سازمان میراث فرهنگی و فعالان میراثی معتقدند با ساخت زیرگذر اولا ضوابط این شهر جهانی به خطر می افتد و احتمال خروج آن از فهرست یونسکو وجود دارد و از سوی دیگر، این شهر چند هزار ساله هنوز کاوش نشده و احتمال وجود تمدن و آثار تاریخی در دل خاك آن بسیار است که با فعالیت های عمرانی همه این میراث گرانبها در خطر نابودی می افتد. البته حدود ۱۰ روز پیش و آنطور که معاون میراث فرهنگی و استاندار خوزستان به ما گفتند و ما هم گزارشش را با عنوان «خالی کردن زیر پای تاریخ» در تاریخ ۱۰ دی ماه در جام جم منتشر کردیم، قرار بر این شد که تیمی از پژوهشگاه میراث منطقه را بررسی کرده و نظرنهایی خود را برای امکان ساخت زیرگذر بیان کنند. حالا و چند روز گذشته از شروع کاوش و بررسی های محل ساخت زیر گذر، ظاهرا هر روز اثری از وجود تمدنی کهن از دل خاك بیرون می آید که مهم ترینش کشف یك گور و تعدادی آثار تاریخی است.

آن طور که ایلنا گزارش داده این روزها حدود ۱۲ باستان شناس در منطقه در حال کاوش هستند. با توجه به کشف این یافته های تاریخی، احتمال توقف احداث زیرگذر شوش بیشتر می شود؛ چراکه بنابر گفته خود مسؤولان شهر شوش و امام جمعه این شهر قرار بر این شد که اگر آثار تاریخی در منطقه پیدا شود، امور و کارهای احداث زیرگذر متوقف شود.

«پنجشنبه‌های صنایع‌دستی» در استان مرکزی

یك طرح خوب برای تولیدکنندگان صنایع‌دستی؛ البته فعلا فقط در استان مرکزی. قرار است طرح ملی «پنجشنبه‌های صنایع‌دستی» در این استان اجرایی شود. خبری که مدیرکل میراث مرکزی آن را اعلام کرده و گفته این طرح به‌منظور حمایت و بازاریابی برای هنرمندان و قرارگرفتن صنایع دستی در سبدخانوارها اجرایی می‌شود و با هنرمندان و فروشگاه‌های صنایع دستی توافق شده تخفیفات ویژه‌ای را پنجشنبه‌ها برای متقاضیان در نظر گیرند.

تعامل سازنده برای جذب گردشگران عراقی به کرمانشاه

به گفته مدیرکل میراث فرهنگی کرمانشاه، همجواری این استان با عراق خصوصا اقلیم کردستان فرصت مناسبی برای توسعه گردشگری سلامت و ارزآوری است که باید از آن بهره برد. امید قادری این را گفت تا از مدیران همه نهادهای کرمانشاه بخواهد تعامل مثبت و سازنده داشته باشند تا اولا از میراث فرهنگی استان حفاظت کرد و ثانیا زمینه‌ای مناسب برای معرفی جذابیت‌های فرهنگی، تاریخی و گردشگری کرمانشاه ایجاد و زمینه حضور گردشگران در استان فراهم شود./ میراث آریا

یکشنبه‌های سبز: با مساجد تاریخی ایران

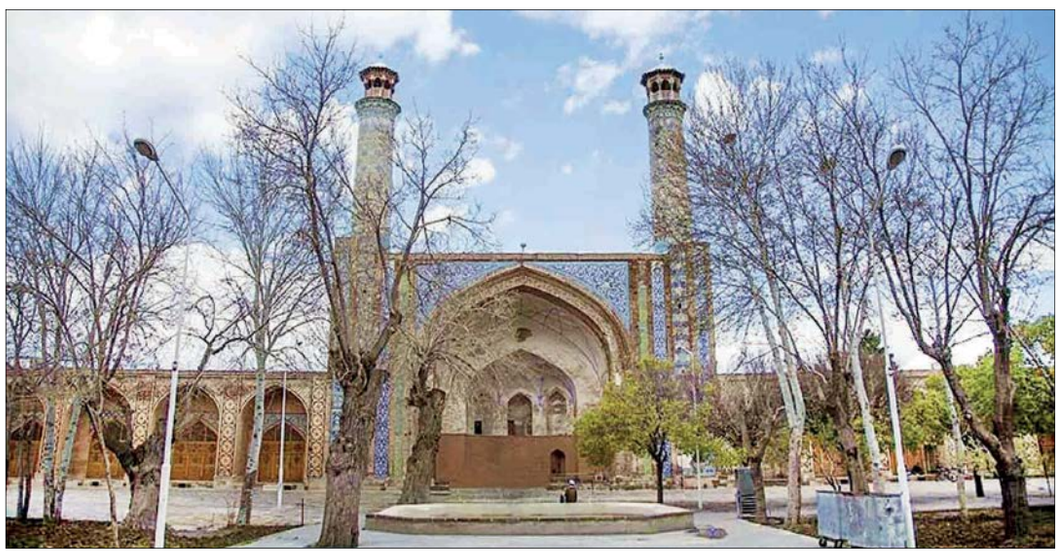

مسجد جامع عتیق قزوین یکی از کهن‌ترین و زیباترین مساجد ایران است

عقیق قزوین

نازیلا ناظمی
ایران

زمانی که تصمیم به ایرانگردی می‌گیرید، یادتان باشد سرزمین ما دارای یك ویژگی منحصربه‌فرد است. به این معنا که شما نه در یك کشور بلکه در یك موزه چند هزار ساله سفر می‌کنید. هر ذره از خاك این سرزمین گویای تاریخی است که در نوع خود مانند ندارد و ما به دنبال سیر تحول هنر معماری و آنچه وابسته به آن است، مسجد با شکوه دیگری را هدف قرار داده‌ایم... پرداختن به مساجد تاریخی ایران و معرفی آنها از آن رو برای ما حائز اهمیت است که گذشته از آن جنبه تقدس و روحانیتی که دارند، بهترین شاهد برای تبلور هنر معماری و فرهنگ و تاریخ این سرزمین کهن هستند. بویژه این که برخی از مساجد روی ویرانه‌های آتشکده‌ها و معابد باستانی ساخته شده‌اند و می‌توانند منابع جامع و کاملی برای تحقیق باشند. این بار و در یکشنبه سبز دیگری به قزوین رفته‌ایم؛ شهری با قدمت بسیار کهن که به دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه‌ای که دارد، بارها به‌عنوان پایتخت ایران انتخاب شده است. به قزوین رفتیم و سراغ یکی دیگر از شاهکارهای معماری ایران؛ مسجد جامع عتیق قزوین.

قزوین خود گنجینه‌ای است بزرگ از تاریخ و تمدن کهن ایران زمین. ما در این مجال اما فقط به سراغ بخش کوچکی از این گنجینه فاخر رفته‌ایم که هم خواندنی است و هم تماشایی

بزرگ‌ترین، کهن‌ترین

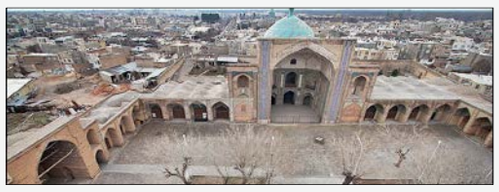

همین ابتدا باید بگویم مسجد جامع قزوین را کهن‌ترین مسجد جامع ایران می‌دانند و به همین دلیل نام عتیق و کبیر را هم برای آن استفاده می‌کنند. از سوی دیگر در مقایسه با سایر مساجد، آن را بزرگ‌ترین مسجد جامع ایران هم می‌دانند.

این مسجد چیزی کم نداشته

وسعت این مسجد در حدود ۳۵۰۰ متر مربع است و به سبك چهار ایوانی ساخته شده. در چهار طرف حیاط ۴۰۰۰ متر مربعی مسجد چهار ایوان بلند و در دو طرف آنها رواق هایی طولانی وجود دارد. راه ورودی مسجد از طریق یك هشتی با آجرکاری و راهرویی مستطیل شکل به حیاط و صحن می‌رسد. در میان حیاط حوضی زیبا قرار دارد. در چهار طرف مسجد چهار ورودی و صحن و ایوان هایی بزرگ دیده می‌شود. همان‌طور که گفتیم در هر طرف ایوان، رواق هایی است که نام امامان جماعت زمان خود نوشته شده. در سمت رواق های جنوبی، دو سکو یا صفه یعنی طاق هارونی و طاق احمدیه دیده می‌شود. گنبد مسجد فیروزه‌ای و مناره‌ها کاشیکاری شده و مرتفع هستند. پیش از این در دوره میانه مسجد دارای درهای بسیار بوده اما امروز تنها دو در باقی مانده و در اصلی درشرق دارای سردری بزرگ و دیدنی است.

دیدنی‌ترین بخش مسجد

بدون شك یکی از دیدنی‌ترین بخش های مسجد، آب انبار بزرگ و قدیمی آن است. این آب انبار در دوره صفوی و ظاهرا توسط یکی از امرای شاه سلیمان صفوی ساخته شده است. آب انبار ساختمان ساده و بدون تزئین اما باشکوهی دارد. دیوارها ۲/۴۰ متر قطر و گنجایشی برابر ۱۸۰۰ متر مکعب آب را دارد. برای رسیدن به شیر آب انبار باید ۳۲ پله سنگی را پشت سرگذاشت.

طاق هارونی

مسجد جامع قزوین مانند بسیاری دیگر از مساجد روی یك آتشکده متعلق به دوره ساسانی که در ایوان جنوبی مسجد قرار داشته، بنا به دستور هارون الرشید در حدود سال ۱۹۲ هجری ساخته شده، اما ظاهرا هارون الرشید در ساخت این مسجد تنها نبوده و دو نفر دیگر به نام‌های قاضی ابوالحسن محمد بن زکریا و صاحب بن العباس بن سریح نیز در بنیان مسجد شرکت داشتند و پس از ساخت آن را طاق هارونی نامیدند.

حفظ تاریخ با مرمت‌های مکرر

مسجد قزوین تا دوران صفویه هرچند بسیار محترم بود، اما فضای کمی داشت. مسجد در طول تاریخ بارها مرمت و بازسازی شد. مرمت ایوان جنوبی که در جریان حمله مغولان به آتش کشیده شد و خرابی‌های حاصل از یورش افاغنه مهم‌ترین خرابی‌ها و خسارات مسجد بودند. به نظر می‌آید اولین مرمت‌ها در سال ۳۹۳ هجری توسط ابواحمدکسائی و در سال ۴۱۳ هجری بار دیگر به دستور سالار ابراهیم مرزبان انجام می‌گیرد. در حدود سال ۵۰۹ و قبل از آن گنبد آجری، صحن، مدرسه و چاه خانه و مقصوره خمارتاشی به دستور خمارتاش، وزیر سلطان ملکشاه سلجوقی ساخته و پنج‌کتیبه با خط کوفی و نسخ و ثلث در آن نصب می‌شود. مرتبه دیگر ملك مظفرالدین الب ارغون بن تعش در سال ۵۴۸ یك خلوت خانه رو به قبله برای برگزاری مجالس تفسیر و وعظ به مسجد اضافه می‌کند. بیشترین تغییرات و بازسازی‌ها در دوره صفویه اتفاق می‌افتد. قزوین در دوره صفویه برای مدت‌ها پایتخت بود و پس از انتقال پایتخت به اصفهان نیز همچنان اهمیت خود را حفظ کرد. پس دلیل توجه و علاقه شاهان صفوی به ساخت بناها و مرمت سازه‌های قدیمی کاملا روشن است. در دوره شاه تهماسب ایوان‌ها و مناره‌های کاشیکاری شده به مجموعه مسجد قدیمی افزوده شد. در دوره شاه عباس دوم نیز ایوان جنوبی به ورودی مقصوره خمارتاشی متصل گردید. ایوان غربی هم در زمان شاه سلیمان ساخته شد. در دوره قاجار ایوان چهارم یعنی ایوان شرقی به دستور و هزینه میرزا علی خان اتابك و توسط باقرخان سعدالسلطنه به مسجد افزوده شد. گذشته از اینها، رواق ایوان جنوبی و شبستان زیرزمینی نیز توسط سعدالسلطنه ساخته شد. سال ۱۳۲۰ هجری یکی از تجار قزوین به نام حاج محمدعلی، رواقی دیگر در جنوب ایوان غربی ساخت.

مقصوره خمارتاشی

گفتیم که مقصوره خمارتاشی که به نام طاق جعفری نیز نامیده می‌شود، در پشت ایوان جنوبی قرار دارد. این محوطه دارای طاق نما و یك محراب سنگ مرمر با تزئینات کاشی‌های الوان است. در نزدیکی محراب، منبری سنگی با سقفی گنبدی و دوپوشه و آجری دیده می‌شود که سطح خارجی آن کاشیکاری است. در دو طرف فضای زیر گنبد دو شبستان معروف به آتشکده قرار دارد. از ویژگی‌های مسجد عتیق وجود یك شبستان زیرزمینی در کنار هشت شبستان بزرگ در چهار طرف حیاط است.

قناتی که هنوز جاری است

در میان حوض بزرگ حیاط و ایوان شرقی، آبخوره‌ای وجود دارد که اگر از پلکان آن پایین بروید به قنات خمارتاش می‌رسید. آب این قنات با عبور از وسط آبخوره به طرف جنوب شهر رفته در خارج دروازه شاهزاده‌حسین ظاهر می‌شود.

تماشای ملکوت در کتیبه‌ها

مسجد جامع کتیبه‌هایی دارد که با آیات قرآنی و کاشی های رنگی تزئین شده است، ازجمله کتیبه سردر که تاریخ ۱۰۷۴ یعنی تاریخ ساخت را نشان می‌دهد و نام سازنده یعنی کیخسرو غلام خاصه شریفه را بر خود دارد. در کتیبه سردر و هشتی ورودی نام استاد سنمار و یك رباعی حک شده است. در گنبدخانه هم پنج کتیبه وجود دارد به خط‌های ثلث، کوفی، کوفی مارپیچ و نسخ کوفی همگی دارای تاریخ هستند و در یکی از آنها وقف‌نامه و شرح تقسیم آب قنات خمارتاش دیده می‌شود. در طبقه دوم ایوان جنوبی نیز کتیبه‌ای سراسری به خط نستعلیق به رنگ لاجوردی بر زمینه کاشی لیمویی به چشم می‌خورد. روی این کتیبه تاریخ ۱۰۶۹ هجری ثبت شده است.

مسجد زیبا موزه زیبا هم دارد

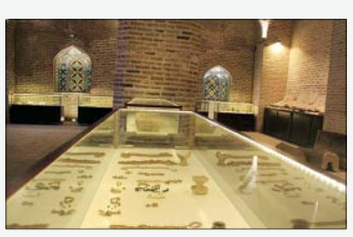

در مسجد جامع دو موزه وجود دارد. اولی «موزه سفال و سنگ» که سال ۱۳۹۳ طی مرمت مناره غربی و در شبستان غربی مسجد که از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان قزوین احداث شد.

این موزه اختصاص به انواع سفالینه‌ها، سنگ نگاره‌ها، کاشی و انواع گچبری‌های تاریخی دارد. و دومی «موزه دریچه‌ها» که در انتهای راهروی شرقی قرار دارد. این موزه اختصاص به پنجره‌ها و درها و ارسی‌ها با قدمت بسیار زیاد دارد.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۲۹۷

جدول عادی

افقی: ۱) ورم - خمیده - زمان سنج ۲) برنامه‌ای با محوریت توانمندسازی اقتصادی، معیشتی و مهارتی جامعه ایرانی در شبکه دو سیما - شهر مذهبی ۳) علم شعبده بازی - بی ترسی - زن گندمگون ۴) شهری در ترکمنستان - زاییدن - سرقت ۵) از محبت دیو... می‌شود - کوهی در ترکیه ۶) حشره‌ای شبیه ملخ - صاحب ارژنگ - درخواست از خدا ۷) سمت چپ - تکیه کلام درویش - سزاوار ۸) بوی رطوبت - تیری که با کمان اندازند - آسودگی - رب النوع خورشید ۹) چند کلمه - پنبه زن - لازم ۱۰) خطی در دایره - ضرورت - حالی شدن ۱۱) پایتخت هندوستان - پرچم ۱۲) صفتی برای سحرخیز - سست و تنبل - از میادین مهم و اصلی تهران ۱۳) پول بسیار ناچیز - ستون خیمه - نوعی عارضه پوستی ۱۴) جانشین او - هافبك ملی پوش فوتبال کشورمان در جام ملت های آسیا ۱۵) زن ساکن صومعه - ظرف جوشاندن آب - پسر ناخلف معاویه.

عمودی: ۱) شرم و حیا - گیاه قدیمی و نافع آلزایمر - نوعی ماهی استخوانی آب های شیرین ۲) تابناك - پیام‌آوری - جمع شیء ۳) اولین همسران تاریخ - فولکلوریك ۴) صفت سرو - بندری در بلغارستان - آب هدر رفته ۵) مأمور رسیدگی و بررسی چگونگی انجام کاری - نمایشنامه شکسپیر - ماه کارگری ۶) من و شما - بهره هوشی - بیش از حد لزوم ۷) دوستی - حالا - وسیله حمل بار که به پشت خودرو بسته می‌شود ۸) منظومه جنگی - طرفدار دموکراسی ۹) عمارت - جوجه تیغی - بزرگ‌تر ۱۰) عضو جونده - آبمیوه - افزونی برنج پس از پخته شدن ۱۱) دویدن - نوعی چسب نجاری - بندری در اوکراین ۱۲) فاقد تحرك - زبانی از شاخه زبان های سامی - نیکویی ۱۳) تازه کار - فراز و نشیب ۱۴) قرار داده شده - امانتی - مشهور ۱۵) خاکستر - سوره ششم قرآن - مفتاح.

جدول ویژه

افقی: ۱) درگذشت - بی خبر و ناآگاه - تابندگی ۲) رمانی نوشته فریبا وفی - پسوند نسبت ۳) دستگاه ردگیری در هواپیما - خداوندی - فیلمی ساخته داریوش مهرجویی ۴) اولین قوم ایرانی - گروهی - قالب برشکاری فلزات ۵) رمانی نوشته رضا امیرخانی - ایالتی در آمریکا ۶) گرایش به فرهنگ یونان باستان - آبرو و اعتبار - حاجت ۷) رشوه دادن - ضعیف و لاغر - قهرمان جنگ تروا ۸) صدای زنبور - قرض - واگیردار - پوستین ۹) آنچه در نتیجه تجربه یا آزمایش ثابت شده است - اجراکننده - طرف مشورت ۱۰) آسمان کشتی ارباب... می‌شکند - لازم - عدم تعادل و ناهماهنگی حرکات بدن ۱۱) زینهار - فریاد شادی ۱۲) شهری در فرانسه - طلبکار - نوعی سطح شیب دار ۱۳) با رشوه دادن چربش می‌کنند! - افسار - مثل این که ۱۴) انتها - تابلویی از پل سزان، نقاش فرانسوی ۱۵) بی بندو باری - فرسوده - آماده.

عمودی: ۱) هر چیز سبك وزن - از نام های دوزخ - پاك شده با آب ۲) شرمنده - مرتعش - شهری در استان زنجان ۳) جوانمرد - گریزان ۴) اختلالی عصبی - جانشینی - نان پاره گدایی ۵) آسیاب دستی - کدخدا - جانشین او ۶) سخن زیر لب از روی خشم - روزانه - سنگینی معده ۷) نتیجه و ثمره - هر چیز نایاب و دست نیافتنی - فرصت و موقعیت مناسب ۸) غده ترشحی کوچك - ملاج ۹) از تیم های فوتبال باشگاهی ایتالیا - اراذل و اوباش - مقابل رفتن ۱۰) شکوه و جلال - ظلمت - تکرار حرفی ۱۱) قریه - شکوفه‌ها - تنظیم کلی موتور با دستگاه الکترونیکی ۱۲) امتداد - شهری در مشرق آلمان - یك دوم ۱۳) فرستادن - طرحی برای قالی ایرانی ۱۴) دندان های اولیه - ساقه خوراکی - نقاشی که ادعای نبوت کرد ۱۵) آشنا - بیماری که نمی‌تواند حرکت کند - واهمه.

حل جدول عادی شماره ۵۲۹۶

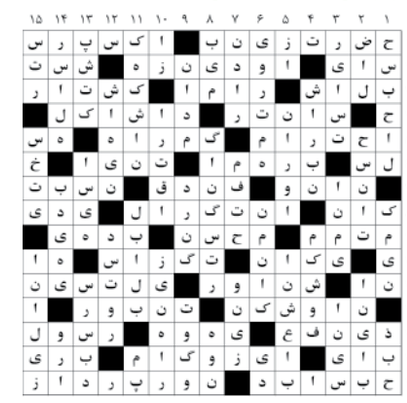
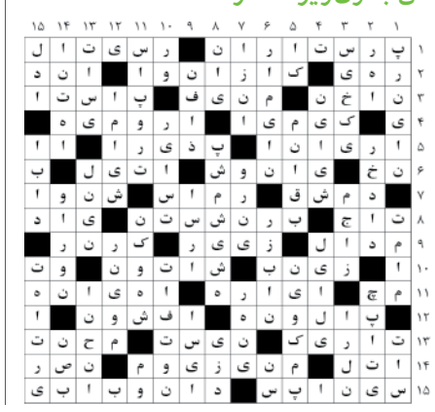
حل جدول ویژه شماره ۵۲۹۶